D·N
12/10 1946

Kontroll över kommittéerna

Den beskärning av kommittéväsendet som för några dagar sedan föreslogs i borgmästare Rosanders utredning är icke långtgående. Endast 23 av över 200 kommittéer skulle enligt förslaget avvecklas, och flera av de kommittéer som hotas av likvidering är i realiteten redan avsomnade, delvis på grund av hög ålder och härav följande brist på aktuella arbetsuppgifter. I praktiken viktigare är det krav på fortlöpande kontroll över kommittéernas verksamhet som utredningsmannen framfört. Om en sådan kontroll av verkligt effektiv natur kunde anordnas, skulle den utan tvivel tillgodose ett trängande behov inom statsförvaltningen.

Kommittéinstitutionens omfattning och betydelse har ständigt ökats. För tjugu år sedan kostade kommittéerna statsverket omkring två miljoner under ett budgetår, nu överstiger motsvarande siffra 5,3 miljoner. Kostnaden är större än lönerna i alla statsdepartement tillsammans — de sistnämnda uppgår till 4,3 miljoner — och närmar sig utgifterna för en ordinarie vårriksdag. Att kommittéerna utgör en oundgänglig del av den svenska förvaltningsapparaten kan icke bestridas, men därmed jävas ej uppfattningen att slöseri med statsmedel förekommer i särskilt stor utsträckning på detta område.

Som en skandal i särklass framstår fortfarande den socialiseringsnämnd som tillsattes av den första Brantingska regeringen år 1920 och som först i slutet av 1930-talet i olika etapper avvecklades. Nämnden kostade sammanlagt 975.000 kr. Kostnaderna stod på det mest slående sätt i omvänd proportion till prestationerna. Huvudresultatet var en rad deskriptiva framställningar av högst skiftande värde som, därest de utförts på i dylika fall brukliga villkor, skulle ha kostat en bråkdel av de summor som faktiskt användes. Något betänkande i egentlig mening kom aldrig i den behandlade huvudfrågan; det ersattes av ett par till böcker uttänjda uppsatser, fyllda av lika banala som pretentiöst framförda reflexioner. Betecknande är att man i den debatt kring socialiseringsfrågan som sedermera uppstått aldrig finner en hänvisning till nämndens utredningar. Nämnden gav under en följd år några socialdemokratiska politiker en relativt arbetsfri biinkomst. Med tanke på de ekonomiska svårigheter som ofta följer med yrkespolitisk verksamhet kan detta från vissa synpunkter påstås ha varit försvarligt — men något annat gott är icke att säga om nämnden.

I mindre skala finns många exempel på misshushållning i kommittéernas verksamhet. I våras reste, för att nämna ett flagrant fall, från 1945 års militärutredning — som i dagarna avger sitt slutbetänkande — icke mindre än åtta personer (däribland alla kommitténs ledamöter utom en som blev förhindrad) till Schweiz för att på ort och ställe studera frågor rörande disciplin och personalvård. Kostnaderna härför blev över 18.000 kr. Att sända åtta personer — av vilka några icke språkkunniga — för att ta reda på hur det förhåller sig med disciplin och personalvård i den schweiziska armén är fantastiskt. Rimligen borde en rapport från den svenska beskickningen i Bern ha varit tillräcklig; i varje fall kunde en enda resenär ha fyllt kommitténs behov av upplysning.

Över huvud är vid representation eller studier i utlandet de statliga utgifterna ofta orimligt stora. Vid internationella arbetskonferensen i Seattle i somras företräddes Sverige av åtta personer, vilka — bortsett från arvodena — honorerades med sextio kronor om dagen jämte fria hotellrum. Dessa ytterligt generöst tilltagna belopp kommer icke på kommittéanslaget — trots att detta skulle vara naturligt —, ty ett extra anslag har av riksdagen beviljats för internationellt samarbete av denna art.

Med all rätt framhålls i försvaret för kommittékostnaderna att arvoden och dagtraktamenten icke är betydande — enligt 1946 års kungörelse och resereglementet tillsammans 33 kr. för personer bosatta utanför sammanträdesorten. Men det bör ihågkommas att kommittésammanträdena ofta är ytterst korta, att en medlem stundom har flera sammanträden på en dag (varvid det extra sammanträdet honoreras med 10 kr.) och att kommittéerna — stundom med korrekt knapphet, stundom med överdriven flotthet — beslutar om att ett antal dagar utom sammanträdesdagarna skall anses som läsdagar och att alltså i denna ordning ett slags höjning av arvodena är möjlig.

De största onödiga utgifterna sammanhänger sannolikt med resor, specialutredningar och tillkallandet av särskilda sakkunniga att hjälpa kommittéerna. Som exempel kan nämnas den kostsamma statistik över realskolelinjerna som 1940 års skolkommission lät utarbeta och som sedermera av en expert, professor Quensel i Lund, förklarades "icke kunna användas för det avsedda ändamålet".

Ofta har i kommittéarbete verksamma personer, särskilt de som tjänstgör som ordförande och sekreterare, ledigt från sitt ordinarie arbete, varvid lönen ersätts av statsverket. Denna möjlighet att ta tjänstledighet utnyttjas gärna, trots att vederbörande med kommittéuppdraget förenar andra inkomstbringande och tidskrävande uppdrag, vilka är av sådan natur att ersättning för utebliven förtjänst icke kan lämnas av statsverket, t. ex. medarbetarskap i radio och i pressen. Stundom kan en sådan anordning anses legitim, i andra fall innebär den en icke motiverad höjning av kommittékostnaderna.

Redan de gjorda erinringarna visar att en fortlöpande kontroll över kommittéarbetet kan vara behövlig. En energisk kontrollman, som icke är alltför känslig för påtryckningar och icke själv tar intryck av yrkespolitikernas kamaraderi, skulle sannolikt utan att försämra utredningsresultaten kunna spara in någon miljon om året.

Ett lärarutbyte mellan svenska och danska skolor kommer att ordnas i höst. Från svensk sida skall enligt skolöverstyrelsens beslut delta lektorerna A. Lidén, Borås, H. Elovson, Eslöv, Gertrud Areskog, Stockholm, A. Norberg, Umeå, och R. Hillman, Sigtuna, samt adjunkten P. Vallmark, Skara. Deltagarna föreslås att under tjänstledigheten få uppbära oavkortad lön.

Det är ett övergrepp mot svensk sedvänja

som Z. Höglund avser att begå vid presidievalen i Stockholm på tisdagen. För att ge en "uppmuntran" åt kommunisterna, som är stadsfullmäktiges minsta grupp, berövar han den näst största gruppen, folkpartiet, dess hävdvunna vice ordförande-post i stadsfullmäktige. Majoriteten för detta arrangemang säkras genom ett nytt övergrepp: vice ordförande-posten i stadskollegiet, som alltid och även under årets förhandlingar ansetts böra besättas ur det näst största partiets led, överflyttas till Sandbergsfalangen inom socialdemokratin. Man kan säga att dessa taktiska arrangemang inte har något större inflytande på det sakliga arbetet inom kommunalförvaltningen. Men de är politiskt anmärkningsvärda som tecken på ett slags förbund mellan Z. Höglund och kommunisterna, ett förbund vars befästande tydligen är vederbörande kärare än principer som haft karaktär av oskriven lag.

Den nye skolministern har gått sekreterarvägen

till chefsposten i ecklesiastikdepartementet. Josef Weijne har varit en professionell utredningsman, som anlitats i alla möjliga sammanhang där skolärenden och angränsande frågor har bearbetats — nu senast i nya skolkommittén. Han har också en tid varit statssekreterare i ecklesiastikdepartementet efter att ha avslutat sin träning i skolöverstyrelsen. Tidigare hade han suttit fjorton år i riksdagen med huvudplacering i statsutskottets avdelning för skolärenden. Så långt det gäller fackligt vetande och förvaltningserfarenhet på skolområdet är han alltså grundligt förberedd. Däremot är han tämligen obevandrad utanför den räjongen. I varje fall minns man inte något tillfälle då hr Weijne har framträtt mot en allmänt kulturpolitisk bakgrund eller gjort sig gällande vid principiella avgöranden utanför den trängre ramen. Kanske har han känt att han inte passar i den rollen. Han har nöjt sig med att samla sekreterarmeriter. Med hänsyn till de magistrala uppgifter som traditionellt tillkommer en ecklesiastikminister är han dåligt utrustad — låt vara att han haft enskilda företrädare i ämbetet som verkat ännu fattigare. De flesta regeringar har dock satt en ära i att kulturministern skulle fylla särskilda kulturella anspråk. För den nye statsministern har det tett sig viktigare att få en efterträdare som garanterar att hans egna skolsträvanden fullföljs. Olika meddelanden rörande skolkommitténs verksamhet har antytt i vilken riktning det Erlanderska skolprogrammet pekar, och det får erkännas att det synes vara på ett välgörande sätt fritt från gammal doktrinarism. Om ecklesiastikministern företräder denna åskådning och personligen arbetar för att omsätta den i praktiska lösningar är det mycket välkommet. Givetvis blir samarbetet mellan statsministern och hans f. d. sekreterare särskilt intimt även i fortsättningen.

PRESSGRANNAR

Några norska tidningar diskuterar Dagens Nyheters ledande artikel den 6 oktober, som betonade att Sverige trots sina sympatier för de demokratiska västmakterna och deras politik icke kunde i närvarande läge arbeta för eller ansluta sig till ett västblock. Arbeiderbladet (s) skriver:

> Det er da på det rene at selv kretser i Sverige som ikke legger skjul på sine vestmaktsympatier, ikke kan tenke sig tilslutning til vestblokken som et alternativ til regjeringens politikk. Men en får det inntrykk at Dagens Nyheter og dets meningsfeller mistenker regjeringen for å være villig til å betale en vel høy pris for Sovjet-Samveldets vennskap.
>
> Grunntonen i artiklen er resignasjon. Av bitter nødvendighet — "av selvoppholdelsesdrift og frykt" — er Sverige blitt tvunget inn på nøytralitetens vei — enda en gang. Det må holde seg rustet, militært og moralsk, til å møte en eventuell fare. Dette er den eneste positive konklusjonen. Om noen aktiv fredspolitikk fra Sveriges side er det aller minst tale.

Verdens Gang antyder en liknande uppfattning:

> Det syn som her er gitt uttrykk for om Sveriges holdning til en vestblokk, er i samsvar med det som er kommet fram i Norge.
>
> Men når det gjelder synet på nøytraliteten må en konstatere at det avviker meget fra det som hittil har kommet fram på norsk hold.

Tyvärr är de båda tidningarnas uttalanden långtifrån klara. Man konstaterar med kritik att Dagens Nyheter förordar neutralitetspolitik. Det bör då understrykas att Dagens Nyheter — liksom hela den svenska opinionen — ställer sig sympatisk till inträde i Förenta nationerna. Men ett sådant inträde utesluter icke neutralitet; tvärtom medför ju vetorätten att varje förpliktelse till deltagande i ett stormaktskrig — och det är ett sådant krig som är av intresse — i realiteten saknas. Att under dessa förhållanden beskriva inträdet i Förenta nationerna som en stor bragd i fredens intresse är enligt Dagens Nyheter att antingen offra åt sentimentalitet eller åt hyckleri. Huvudfrågan blir emellertid vilken från Dagens Nyheter avvikande linje Arbeiderbladet och Verdens Gang vill anbefalla. Båda tidningarna är för anslutning till Förenta nationerna, liksom Dagens Nyheter, och mot ett västblock, liksom Dagens Nyheter. Då de säger sig ha en annan mening om neutraliteten, borde detta konsekvent innebära att de är för ett östblock, för en anslutning till Ryssland i ett eventuellt krig. Detta förefaller dock otroligt. Betyder alltså deras avståndstagande blott att de är rädda för o r d e t neutralitet?

Erlander har inte kämpat sig fram till statsministerposten, han har inte varit med om hårda brytningar, utan hans utnämning kommer närmast som en befordran, hälsad med artiga bugningar från alla meningsgrupper inom det stora partiet. Eskilstuna-Kuriren (fp) tycker att dessa omständigheter är karaktäristiska — framför allt att den nye ledaren inte har prövats i strid. Finns det någon som i detta nu tror på att hans "sakliga kunnande och intellektuella pondus" ger honom kraft nog att rå på en taktiker som Möller, en robust kraftnatur som Sköld och en envetet dogmatisk teoretiker som Wigforss, medan han samtidigt har att hålla ett vakande öga på Gunnar Myrdals lätta fjärilslek över handelns blomsterängar?

> Han behöver kanske inte, som regeringsorganet i dag uttrycker det, "någon särskild apparatur för att skapa auktoritet", men räcker denna auktoritet till i en kritisk situation? Man kan knappast tänka sig Tage Erlander stiga fram som Per Albin Hansson och kläda skott i en motsvarighet till fallet Rosenblad utan att utsätta både sin egen och partiets prestige

Vid Stockholms stadsfullmäktiges sammanträde

måndagen den 14 oktober 1946 kl. 18 å Rådssalen i Stadshuset komma utöver förut kungjorda ärenden jämväl att föredragas nedanstående:

12. Utl. 340. Remiss av förslag till avtal mellan svenska staten och Stockholms stad angående jämkning i fördelningen av de av staden kontraherade vårdplatserna å medicinska kliniken och ögonkliniken vid Karolinska sjukhuset m. m.
13. Utl. 341. Remiss av framställning om beränsning av tiden för apotekens öppethållande.
14. Utl. 342. Remiss av framställning om begränsning av tiden för öppethållande av filialapoteket å Hammarbyhöjden.
15. Utl. 343. Remisser av ansökningar om tillstånd att utminutera pilsnerdricka.
16. Utl. 344. Remisser av ansökningar om tillstånd att övertaga rättighet att utskänka pilsnerdricka.
17. Utl. 345. Remisser av ansökningar om tillstånd att idka handel med begagnat gods.
18. Utl. 346. Remiss av ansökan om statsbidrag till drift av barnhem.
19. Utl. 347. Ändrad disposition av vissa för efterrevision av 1937 års lönereglering m. m. reserverade medel.
20. Utl. 348. Tilläggsanslag för viss omdisposition av centraltvättinrättningen vid Södersjukhuset.
21. Utl. 349. Förslag om utverkande av i kvarteret Väktaren å Kungsholmen.
22. Utl. 350. Förslag om utverkande av byggnadsförbud inom vissa områden av stadsdelarna Ulvsunda Industriområde, Mariehäll, Bromma Kyrka och Norra Ängby.
23. Utl. 351. Förslag till ändring av stadsplanen för kvarteren Blixten och Molnet m. fl. inom stadsdelen Södra Hammarby.
24. Utl. 352. Förslag till ändring av stadsplanen för kvarteret Sandhagen inom Stadsdelen Johanneshov.
25. Utl. 353. Förslag till ändring av stadsplanen beträffande dels kvarteret Tändsatsen inom stadsdelen Stora Mossen, dels kvarteret Mullvaden Andra å Södermalm.
26. Utl. 354. Tilläggsanslag för utförande av den provisoriska Blasieholmsbron.
27. Utl. 355. Anslag för utdragande av vattenledning till Hässelby villastad.
28. Utl. 356. Motion angående anordnande av ett hem för sjuka folkpensionärer m. fl.
29. Utl. 357. Överskridanden av anslag i konstfackskolans stat för budgetåret 1945/46 m. m. samt fråga om ändring i avtalet med kronan om bidrag till konstfackskolan.
30. Mem. 358. Avsägelser av vissa uppdrag.

Ovanstående ärenden tillhörande handlingar äro tillgängliga å stadskollegiets lokal på vanliga expeditionstider samt eljest efter särskild överenskommelse med sekreteraren.

Rivning av byggnader

Härmed infordras skriftliga förseglade anbud å rivning och bortförande av nedan upptagna byggnader (lämpliga som bränsle).

Inom Vaxholms stad — Tvättstuga (55) av trä vid Västerhamnen.
Å Rindö västra del — Avträdesbyggnad (53) av trä vid Redutten samt Svinstall (2 d) av trä vid "Lugnet".
Vid Oskar-Fredriksborg — Boningshus (59) av trä
Vid Myttinge å Värmdö — Stallbyggnad (6) av trä, Lägenhyddor (52, 53) av trä, Svinstall (60 g) av trä, F. d. mangårdsbyggnad (61) av trä, Ladugårdsbyggnad (61 b) av trä, Källare (61 c) av sten samt Sommarstall (63) av trä.

Anbud märkta "Rivning av byggnader" skola vara Fortifikationsbefälhavaren vid Stockholms kustartilleriförsvar, Vaxholm, tillhanda senast 22 oktober kl. 12 på dagen.
[illegible]

Møbler fra Danmark

[illegible]
ULF-MØBLER, Exp.-Afd.
Vester Voldgade 6, København.

Skyddsrumsbänkar

Ca 500 st. skyddsrumsbänkar av trä, stapelbara, försäljas, längd 2 met. [illegible]

Svenska agenturföreningen, Borås

[illegible]

Försäljningsinriktad DEKORATÖR sökes

[illegible]

GÖSTA KÄLLQUIST
den moderna herraffären vid Södermalmstorg i Stockholm

SKOLOR

NETZLERS TEKNISKA INSTITUT

[illegible]

Elektrisk installatörskurs

[illegible]

Kungörelse

[illegible]

Sjukhus-inventarier

[illegible]

Det nya skytteögat

finnes nu hos
OPTIKER PREISLER
Drottningg. 68, Sthlm.

F:a RUDOLF ALLVIN
ANDERSTORP
Tel. 342
Specialtillverkning av
Babybyxor — Blöjskydd
Regnhuvor — Pudervaskor
m. fl. liknande artiklar.
INFORDRA OFFERT.
LÄGSTA PRISER.
Försäljning endast till grossister.

1936 PREMIE-OBLIGAT. KÖPAS TILL KR. 51:—
STÖRRE ANT. ENL. ÖVERENSKOMMELSE
BYTAS KOSTN.-FRITT MOT I DAG SISTA DAG. 1946
Fr. o. m. MÅNDAG
Köpas 1936 PREMIE- TILL OBLIGAT. KR. 49:— BYTAS EJ
Bankfirma MERKUR, Sthlm
Vasagatan 3. Filial: Folkungagatan 54.
T. Växel 10 42 22. Grundad år 1919.

Caféarrende

Botkyrka kommun utarrenderar härmed Café- och Konditorirörelse å Café Brända Tomten i Tullinge. Anbud skola vara inlämnade senast den 18/10 1946. Närmare upplysningar om villkor lämnas av S. Gillberg, Tullinge. Tel. 47 mellan kl. 18—19.

Otroligt men sant

Per Collinder tror inte att denna båt kunde forcera Nordöstpassagen. Han skriver:

"...om det finns sådana skonare, så vore det bättre att inte ta dem med till Ishavet."

G. J. Tranter

HUR VI FORCERADE NORDVÄST-PASSAGEN

"Den läsvärda boken lyfter ställvis fikar från en svårtillgänglig verklighet, en mänsklighetens barndomsvärld, som många bland oss längtar tillbaka till ibland, och hårdare dygder, behövliga ännu i vår madrasserade kulturkrets."
Per Collinder i Dag. Nyh.

Illustr. 10:—, inb. 13:75

NATUR och KULTUR

Dagens Nyheter läses dagligen av 100.000-tals människor.

TRE VORO FLAGGORNA

är titeln på Leo Margulies och Sam Mervin j:rs färgrika och dramatiska berättelse från 1700-talets New Orleans. En roman laddad med kärlek, hat, spänning och romantik

— *kort sagt: Ett fynd för läsecirklarna.*

"Alla dessa kvinnor äro vackra, stolta och självmedvetna, skapande konflikter och färgrika situationer i sin strid för livet, make och barn i detta brokiga Louisiana, vare historia skymtar utan att tynga det romantiska stoffet." *Sydsv. Dagbl.*

"En ypperlig historisk roman." The Chicago Tribune

Häft. 9:50, inb. 13:50.

Gebers